

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050, — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 ir
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Nova pota naše agrarne politike

Vedno bolj čutimo tudi pri nas svetovno go-
spodarsko krizo. Zlasti pa je pri nas občutna
agrarna kriza, ker smo v prvi vrsti agrarna država.

Najbolj je razvidna agrarna kriza iz nizkih
cen kmetijskih proizvodov. Dočim so industrijski
proizvodi padli v zadnjih dveh letih le bolj malo
v ceni, je padec cen kmetijskih pridelkov izredno
velik. Še septembra 1928 je znašal indeks cen
Narodne banke za kmetijske proizvode (brez ži-
vine in proizvodov 132, lani septembra je padel
na 102,9, letos v septembru na 78. Istočasno je
indeks industrijskih proizvodov nazadnje od 95
v septembru 1928 na 90,2 v septembru lani in
na 78,2 v septembru letos. Cene kmetijskih pri-
delkov so danes znatno nižje kakor pred vojno,
seveda če vpoštevamo razvrednotenje dinarja po
vojni.

Padec cen je svetoven gospodarski pojav, ki
ga v raznih državah bolj ali manj čutijo. Skušajo
ga pač preprečiti z najrazličnejšimi ukrepi, ker
ga smatra vsaka država za svoj problem. V Nem-
čiji zvišujejo carine, v Českoslovaški ravno tako.
Nadalje namerava Českoslovaška vpeljati za mlino
obvezno meljavo domačega žita (70%), le 30%
vsega žita za mletje se sme uvažati. Romunija
daje izvozne premije. Agrarne države srednje Ev-
rope se skušajo organizirati. Komaj je poteklo
nekaj časa od konference v Ženevi za ukinjenje
previsoke carinske zaščite, že je več držav zvišalo
uvozne carine, pa je pričakovati še nadaljnega
zvišanja.

Tudi pri nas smo v težkem položaju. V letih
dobre letine nam čez domačo potrebo preostaja
mного pšenice in koruze. Toda vedno težje je
prodati te presežke. Uvozne države zvišujejo ca-
rine, industrijske države streme z uspehom za po-
večanje lastne kmetijske proizvodnje in tako se
postavljajo našemu agrarnemu izvozu vedno večje
ovire. Vse kaže, da bo težko vzdržati tekmo na
svetovnem trgu z velikimi agrarnimi državami. Ra-
čunati pa seveda moramo s tem, da bo treba pre-
sežke vsekakor prodati. Letos se izvoz ne razvija
ugodno: v septembru smo izvozili samo 20.682 ton
pšenice, lani pa 62.490 ton. Še večji pa je padec
vrednosti izvoza.

Iz vseh teh razlogov je razumljivo stremle-
nje, da si skušamo obdržati predvsem notranji trg,
na katerem lahko dosežemo višje cene kot pri
izvozu. V ta namen so zvišane uvozne carine za
žita, koruzo, krompir, itd. Ta podvojitev uvoznih
carin ima predvsem namen onemogočiti tuj uvoz
k nam. Poročilo smo že, da smo lani uvozili 19.326
ton koruze za 48,2 milj. Din, nadalje ovsa za 1,6,
ječmena za 17,7 milj. Din. Koruza je prihajala iz
severno ameriških Združenih držav v Dalmacijo.
Pomislimo samo, kakšno dolgo pot je morala na-
rediti, pa kako blizu so Dalmaciji žitnice naše
države.

Druga posledica povišanja uvoznih carin pa
bodo višje cene žita. Že sedaj so naše žitne cene
nad svetovno pariteto. Vprašanje pa je, če bodo
višje cene šle v korist producentov. Ni nam znano,
kakšne so zaloge v rokah producentov in koliko
je že nakupila trgovina. Če so producenti svoje
blago že prodali, potem ne bodo imeli od povi-
šanja cen nikakega haska. Na drugi strani pa po-
meni zvišanje cen obremenitev našega konzuma,
ki bo moral tako prispevati k reševanju kmetij-
ske krize. Posebno bodo prizadeti naši kraji, ki
bodo morali zadostiti svoji potrebi, ki znaša do
5000 vagonov letno, po višjih cenah.

Ta manipulacija žitnih cen bo sicer prinesla
višje cene producentom in trgovini, na drugi strani
pa škodo konzumu in o izvozu pri takih cenah
ne bo govora.

Mislimo, da bi bilo istočasno v še večji meri
potrebno, da se znižajo bremena, ki jih mora no-
siti naš kmet, pa tudi ves ostali konzum. Pred-
vsem so tu naši karteli. Vedno čujemo o padanju
cen kmetijskih pridelkov, na drugi strani pa se
cene industrijskih izdelkov veliko počasneje zni-
žujejo, če ne ostajajo n. pr. pri nekaterih pred-
metih celo neizpremenjene. Že večkrat smo opo-
zarjali na vsepknem gospodarstvu škodljivo po-
litiko kartelov. Vzemimo samo kartel sladkornih
tovarn. V tem kartelu sta tudi dve državni tovarni
sladkorja. Vse tovarne spravljajo letno milijonske
dobičke, pri tem pa plačujejo kmetom prav nizke
cene za sladkorno peso. Poleg vsega tega pa je
skoro ves kapital teh tovarn v inozemskih rokah
in inozemski delničarji vlečejo težke milijone na
dividendah. Tu bi bilo treba znižati ali trošarine,
raje pa uvozne carine, da tako prisilimo sladkorne
tovarne k znižanju cen. Tovarne tudi izvažajo v
letih dobre kampanje sladkor v inozemstvo. Če ga
izvažajo z dobičkom, potem bi bilo nujno potrebo-
no znižanje cen na domačem trgu. Če ga pa iz-
važajo z izgubo, plačujejo to izgubo naši konzumi-
menti pri visokih cenah na notranjem trgu.

Pozdraviti pa moramo dejstvo, da je uvoz
pridelnih sredstev (strojev itd.), v kolikor jih
ne izdelujemo v državi, prost. S tem pospešujemo
našo obrtno in industrijsko delavnost, nadalje omo-
gočamo nove investicije. V nasprotju s konzumnim
blagom (manufaktura) ne pomeni uvoz produkcij-

Sušak, 4. nov. z. V zvezi s prihodom mini-
strov na Sušak je župan izdal proglas na meščane
in jih pozval, da razobesijo zastave. V ponedeljek
zvečer se je na kolodvoru ob prihodu ministrov
zbrala množica ljudstva. Navzoči so bili delegati
vseh oblasti in društev iz Primorja.

Pri sprejemu je župan Ružič v kratkem go-
voru pozdravil ministre. Odgovoril mu je minister
ing. Serbec, Poleg Serbca so prišli ministri Preka,
Maksimović, Demetrovič in Švegel.

Odšli so na županovo stanovanje, kjer jim je
bila prirejena večerja. Med večerjo je župan Ružič
nazdravil Nj. Vel. kralju.

Danes ob 9 je bila v mestni posvetovalnici
izredna slavnostna seja mestnega zastopstva. S te
seje se je odposlal Nj. Vel. kralju in predsedniku
vlade pozdravni brzojav. Župan Ružič je pozdra-
vil ministre in naglasil, da je to prvič, da pride
ljudstvo v stik z ministri. Ker vlada želi, da bo
poučena o potrebah ljudstva, zato pozdravlja
ministre.

Nato je župan Ružič govoril o raznih potre-
bah mesta, posebno o potrebi, da Sušak prevzame
položaj, ki ga je svoječasno imela Reka. Ministrom
je priporočal rešitev raznih važnih mestnih vpra-

šanj: carinska skladišča, železniške zveze z Mar-
tinišćico, ureditev bakarskega pristanišča, vpraša-
nje zveze Slovenije z morjem, šolsko vprašanje,
zgraditev socialnih stanovanj in zgradbo Okrožne-
ga urada za zavarovanje delavcev, poštnega po-
slopija in drugo. Po govoru mestnega zastopnika
Kolombe je govoril minister Juraj Demetrovič, ki
se je zahvalil za lep sprejem. Naglasil je, da so
ministri prišli po kraljevi naredbi in mu bodo o
vsem poročali.

Ob 11 je bila v kinu širša konferenca mini-
strov in delegatov iz občin sušaškega okraja. Za
predsednika zborovanja je bil imenovan profesor
Spintič, ki je pozdravil ministre.

Prvi je govoril dr. Dinko Trinašćić. Banski
svetnik Milan Banić je naglasil, kako je ljudstvo
tega kraja sprejelo novo stanje in se navdušeno
izrazilo za Nj. Vel. kralja.

Župan Kraljevice Capponi je poudarjal po-
trebo ureditve ladjedelnice. V imenu Gorskega
kotarja je govoril svetnik Steiner o gozdovih in
domači lesni industriji. Banski svetnik Rivo Secchi
iz Senja je navdušeno govoril o kraljevem aktu
6. januarja. Profesor Vuković je spopolnil Steiner-
jev govor.

Minister Švegel je govoril o splošni gospo-
darski depresiji. Nato je dobil besedo

minister Juraj Demetrovič,

ki je naglasil, da so prišli člani vlade, da se pri
ljudstvu poučijo o njegovem stanju. Povsod, pa
tudi na Sušaku, so bile projektirane daljše konfe-
rence. Po spontani volji ljudstva je prišlo do tega,
da so se te konference pretvorile v velika javna
zborovanja. To je dokaz, da narod odobrava kral-
jevi akt od 6. januarja in da narod želi stika s
kraljevimi ministri, da jih pouči o potrebah.

Minister je dalje naglasil, da je prepričan, da
bi se vsi plebiscitarno izjavili, če bi sedaj prišlo
do plebiscita in če bi se ljudstvu stavilo vpraša-
nje, ali je zadovoljno s sedanji mstanjem ali pa je
za povrnitev starega.

Dalje je govoril o diktaturi in demokraciji iz
dejal, da ima naš kralj največ zaupanja v celem
našem mnarodu, kakor ga ni prej imel nikdo. Narod
popolnoma odobrava kraljevo politiko.

Nato je govoril minister Preka in v zano-
nem govoru poudarjal edinstvo vseh Srbov, Hrva-
tov in Slovencev. Za njim je govoril kmet Kastelan

„Vse gre na bolje“ Zanimive izjave Neudorferja in Drinkoviča

Belgrad, 4. nov. m. Del ministrov je na
svojem potovanju prišel v Bjelovar, kjer so
bili zelo svečano sprejeti. V imenu prebivalstva
je govorilo več oseb, nakar so imeli govore
ministri Neudorfer, Kumanudi in Drinkovič.
Posebno sta vzbudila pozornost govora obeh
hrvatskih ministrov, ki sta zelo značilna.

Minister brez portfelja Neudorfer je
izjavil tole:

»Vsi veste, da sem bil član bivše Hrvatske
seljačke stranke od njenega začetka in veste,
kaj smo v tej stranki pomenili Šibenik, Preka
in jaz. Počakali smo, da vidimo kak učinek
bo imel manifest od 6. januarja in akt od 6.
oktobra. Ko smo uvideli, da je edino prava pot,
po kateri gremo in po kateri moremo iti, smo
imeli toliko poguma, da smo prevzeli ta naš
posel.

Sedeti v zapečku, zabavljati in psovati, to
more vsakdo. Ne bomo dalje čakali. Rezultati
bodo pokazali, da je to prava pot. Ne bo pre-
teklo 20 let, ko bomo to doživeli. Zgodovina bo
pokazala, kdo je imel prav. Če je med Vami
še kdo, ki misli, da to ni prava pot, ta je na
napačni poti. Ta država je naša, za katero se
moramo boriti in dati zanjo svoje življenje.
Ne dajte se varati po kakšni zunanji akciji. Vse
je laž. Čim sem se lotil tega posla, so prišli
odposlanci naših bivših prijateljev Stjepana
Koštica in so me prosili, da bi se Koštici in
Krnjevič lahko vrnila v domovino. Pri tem
moram izpovedati zelo grobo besedo: »Tej ci-
ganščini se mora napraviti konec. Vi morate
biti zavedni in iti po tistih potih, po katerih
smo šli mi, to je govoriti se mora resnica. To
kar mislimo, to smo Vam tudi od srca povedali.

Sedaj so se razmere, hvala Bogu, obrnile
na bolje. Vse gre na bolje...

Ma ne govorimo skozi okno, mi ne lovimo
kroglic, gremo med ljudstvo, da se poučimo
o njegovih željah in težnjah. Mnogo je teh
želj. Ministrski svet je na kraljevo zahtevo
sklenil, da gremo med ljudstvo in da ga ču-
jemo.

V nadaljnjem govoru je minister odgovar-
jal na razna aktualna vprašanja, ki so jih na-
zvzoči stavili.

Minister Kumanudi je v svojem govoru
govoril o gospodarski krizi in o koorakih, ki
jih je vlada podvzela o agrarni banki, o go-
zdarskem zakonu, o zboljšanju uprave, o iz-
enačenju zakonov, o glavnih ciljih manifesta
od 6. januarja in akta 3. oktobra.

Poslednji je govoril minister dr. Mate
Drinković, ki je med drugim izjavil:

»Kot Hrvat, ki je vse svoje življenje delal
za uresničitev hrvatskih ciljev, sem mnenja,
da niso storili dobro tisti, ki niso prišli na to
zborovanje. Vsakdo naj si zapomni, da ne
prihajamo na ta zborovanja, da iščemo kako
odobritev ali da iščemo in lovimo kake krog-

lice. Kdor to misli, se moti. Prišli smo, da spo-
znamo želje in misli ljudstva, da bi na pod-
lagi tega usmerili naše delovanje...

Kraljevi program je izdelan v skladu z
življenjem našega ljudstva. Ta program živi
med ljudstvom od njegovega postanka. Hrvat-
ska država, ki je segala od juga do severa in
bila v stiku z Madjari in Benečani, je morala
podleči, država slavni Nemaničev, ki je ho-
tela izpeljati isto tak program, in se je raz-
širila proti severu in zahodu, je prav tako
morala podleči radi pritiska iz vzhoda. Tudi
poskusi vseh naših plemen v središču našega
naroda Tvrtka, Dabiše, bratov Hrvatov, se
prav tako niso mogli izpeljati. Vsi ti neuspehi
prihajajo od tod, ker se noben del našega na-
roda ni mogel sam vpreti ne na sever, ne na
vzhod, ne na zahod.

Današnja državna tvorba je potrebna za
ohrano našega naroda. Brez naše skupnosti in brez
skupnega delovanja ne more obstajati naša drža-
va, ker bi vsak poskus posameznih delov imel isti
neuspeh, kakor pri naših prednikih. Zato je nora-
st politika tistih, ki mislijo, da bi mogli z našo raz-
delitvijo uresničiti narodne ideale. Jugoslavija in
jugoslovanstvo pomenita medsebojno podporo in
istovestnost ciljev, edinstvo obrambe in skupnega
napredka in sedanjosti in bodočnosti.

Kot Hrvat sem samo ponosen, da sem delal
kar sem mogel storiti za ustvaritev te države, za
katero so mnogi v preteklosti delali... Radi tega
smo vsi, brez razlike imena, vere in poklica, hva-
ležni kralju za manifest od 6. januarja in za dela,
ki so se doslej ustvarjala. Če bi teh ne bilo, ne
vem, kako in s kakšnimi sredstvi bi prišlo do
pomirjenja in dela. Naša država je produkt sto-
letja, prelite krvi požrtvovalnih ljudi. Zato tisti,
ki ne marajo ali nočejo sodelovati v delu na kon-
solidaciji, grešijo proti sebi in svojemu ljudstvu.

Tisti, ki mislijo, da bi se dalo stanje, ki se
je ustvarilo s kraljevim manifestom, spremeniti, se
motijo. To stanje mora trajati do takrat, dokler
vsi deli našega naroda in vsi kraji naše države
ne bodo razumeli, da se je v tej državi uresničila
i velika Hrvatska i velika Srbija. To je naša skup-
na hiša, ki jo imamo vsi radi in ki jo bomo vsi
brez razlike branili. To je naša skupna hiša, v
kateri se bo spoštovalo vse tisto, kar je dobro,
spoštoval tudi ponos in delo, skupna hiša, v ka-
teri bomo vsi enaki s istimi pravicami in dol-
žnostmi. To je pravo jugoslovanstvo, ki nima nič
skupnega z onim strankarskim jugoslovanstvom.

To smo Vam hoteli povedati, ne toliko radi
Vas, ki ste prisotni, marveč radi onih odsotnih in
sicer zato, da jih prepričate, da se bo tisto, kar
smo dejali, tudi uresničilo na korist in srečo drža-
ve in slavo kralja. Slava ustvarja velike in mo-
gočne države, močne na znotraj, ugledne na zunaj.
Jaz verujem v Boga, da bo tudi to uspelo.

Nato so bile prirejene živahne manifestacije
Nj. V. kralju. Po končanem zborovanju so ministri
potovali preko Zagreba v Belgrad.

Gospodarski položaj Bele krajine Govor banskega svetnika g. Nemanica v Karlovcu

V Karlovcu je pozdravil gg. ministre banski
svetnik in bivši poslanec gosp. Nemanic s sledečim
nagovorom:

Gospodje ministri! Čast mi je, da Vas kot
banski svetnik črnomeljkega sreza najiskrenejše
pozdravljam. Naš srez je s 3. oktobrom priklopljen
savske banovini. Tu je tako imenovana Bela kra-
jina. Preje nas je ločila Kolpa, sedaj nas mejijo
Gorjanci. Bela krajina je bogata naravnih krasot,
a njen gospodarski položaj je siromašen. Njeno
prebivalstvo se bavi z vsemi gospodarskimi pano-
gami, največ z vinogradništvom, ki pa ne donša
zadnje čase nobenega dohodka zaradi težke vno-
gradniške krize. Da to krizo ublažimo, smo usta-
novili vinogradniško zadruo in zgradili potrebno
klet, zanašajoč se na podporo države in banovine.
Niti od prve niti od druge nismo dobili ničesar.

skih sredstev samo enkratno obremenitve naše
plačilne bilance, pač pa plodonosno naložbo, ker
se z novimi stroji poveča naša domača produkcija
in dosledno zmanjša uvoz.

Zaradi tega prosimo gospoda kmetijskega ministra,
da nam z izdatno podporo pomaga. Enako prosi-
mo tudi kraljevo bansko upravo. Z zakonom se
nam je zagotovila železniška zveza z morjem skozi
poljansko dolino na Vrbovsko. Prosimo gospode
ministre, da se za to zadevo zavzamejo in da se
začne tudi tukaj z delom, katero smo čitali o drugih
prograh, ki jih začno graditi v najkrajšem času.
Zelo nam je potrebna tudi železniška zveza Črno-
melj-Severin. S tem bomo dobili ubogi domačini
zastutek, da ne bomo prodajali svojih moči tujemu
kapitalu. S tem boste privezali tudi ljudi na doma-
če grudo.

Velike težkoče imamo tudi sedaj, ko smo
pripadli v novo banovino, ker nimamo čez Kolpo
najnujnejših prehodov. Imamo le most v Metliki
in na Vinici, med katerim je 60 km vodne struge.
Zato je nujno potrebno, da se vmes zgradi nov
most, ki bi vezal obe strani Kolpe, kar je za go-
spodarstvo zelo važno.

Bela krajina ima kraški značaj. Zato je v
višjih vaseh brez studencev. Prebivalstvo je po
veliki večini brez zdrave pitne vode. Bivši ljub-

ljanski oblastni odbor se je lotil tega važnega vpra-
šanja in izdelal načrt, kako bi preskrbel deželo
z vodo. Zamislil je vodovod, ki bi oskrboval z vodo
45 vasi. Prišla bi iz zdravih, dobrih studencev brez
filtrirnih naprav in visoko ležečih pripravn.

Zelo pozdravljam misli, ki jih je podal na-
čelnik mesta Karlovca (govoril je o elektrifikaciji
okoljskih srezov), in prosimo gospode ministre,
da nam tudi v tej točki pomagajo. Črnomelj je z
elektriko za silo preskrbljen. Mesto Metlika in vsa
okolica pa sveti s petrolejkami. Metlika je sicer
imela malo električno centralo, toda ta je lani po-
gorela. Nato je stopilo mesto Metlika v dogovor z
občinskimi svetom mesta Karlovca, da bi dobivalo
električni tok iz Ozlja. Pogodba je sklenjena za
vsto 600.000 Din, toda pri banki upravi v Zagre-
bu je ta zadeva naletela na neke težkoče in zato
prosimo gospode ministre, da napravijo pri savski
banki upravi potrebne korake, da se to pereče
vprašanje čim preje ugodno reši.

Nadalje Vas prosimo, gospodje ministri, da
sporočite gospodu ministru javnih del, da uvrsti
lansko leto izločene ceste v vrsto banskih cest I.
in II. razreda, s čimer se bo občina olajšala težkega
bremena. Enako prosim tudi, da se vprašanje
kuluka stavi z dnevnega reda, ker tukašnji davko-
plačevalci že itak plačujejo za vzdrževanje banskih
cest 42% doklade na vse direktne in indirektno
davke.

Glede davka, gospodje ministri, Vas prosimo,
da brzojavno pozovete davčno upravo v Črnomlju,
da pri terjanju milo postopa in ne zaračunava za-
mudnih obresti vsaj 14 dni po prejemu plačilnega
naloga. Isto velja za eksekucijske stroške. S tem
zaključujem, gospodje ministri, svoj govor s proš-
njo, da naše želje in potrebe sporočite Nj. Vel.
kralju in ministrskemu predsedniku.

Nj. V. kralj in kraljica potujeta

Belgrad, 4. nov. m. Nj. Vel. kralj in kraljica
sta z jahto »Dragor« danes prispela v Kladovo,
kjer ju je prebivalstvo navdušeno sprejelo. Od tam
sta odpotovala v Jabukovac.

Dr. Korošec na Hvaru

Dubrovnik, 4. nov. z. Bivši minister dr. Koro-
šec, ki je doslej bival v Dubrovniku, je odpotoval
na Hvar, kjer ostane nekaj dni, nato se vrača v
Lapar.

Hrvatski kmetje o Sumadiji

Belgrad, 4. nov. m. Po Sumadiji potujejo
hrvatski kmetje iz Zagorja. Srbski kmetje jih po-
vsod navdušeno sprejemajo in dokazujejo bratsko
ljubezen do hrvatskih bratov. Pojutrišnjem pri-
spejo v Belgrad, kjer se jim pripravlja veličasten
sprejem.

Predlogi zveze industrijcev

Belgrad, 4. nov. AA. Zveza industrijcev za
predelavo železa in kovin je poslala gg. predse-
dniku ministrskega sveta in ministrom gospodarskih
resorov dolgo vlogo v svrhu zaščite domače kovin-
ske industrije. Vloga se bavi z javnimi deli v zvezi
z morebitnim posojilom v inozemstvu. Če pa se
mora delo hitro izvršiti in je za to potrebno obrni-
ti se na tuja podjetja, predlaga zveza to-le:

1. Če se dela odstopijo v inozemstvo, se ne
smejo dati nikaki popusti, ki se protivijo zakonski
zaščiti domače industrije.

2. Če se v primeru sklenitve posojila v ino-
zemstvu sklenejo dela, naj se postavi določba, da
se smejo uvoziti samo oni predmeti, ki jih domača
industrija ne izdeluje.

3. Če se morajo sirovine in polfabrikati izva-
žati iz inozemstva, je treba postaviti določbo, da
se brezpogojno prepusti kasnejša obdelava in do-
delava domačim podjetjem.

Dunajska vremenska napoved. Nastopile
bo hladnejše vreme s padavinami.

Zagrebska vremenska napoved: Nestalno in
slabo vreme z nizko temperaturo bo trajalo dalje

